

## MUISTIO

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto  
hallitusneuvos Anne Hartoneva

4.5.2026

### Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

#### Hallituksen esitys eduskunnalle Rikosseuraamuslaitoksen organisaation ja rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 25/2026 vp)

Sivistysvaliokunta on pyytänyt lausuntoa esityksessä ehdotetusta rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmästä sivistysvaliokunnan toimialan näkökulmasta erityisesti yleisen koulutusjärjestelmän, koulutusyhteistyön ja -jatkumojen sekä TKI-toiminnan (tutkimus, kehittäminen ja innovaatiot) kannalta.

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi laki rikosseuraamusalan tutkinnosta. Ehdotettu koulutusjärjestelmän uudistus perustuu Rikosseuraamuslaitoksen laajapohjaiseen valmisteluun ja esitykseen.

#### Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on uudistaa rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmää siten, että Rikosseuraamuslaitos voi saada palvelukseensa riittävän määrän asianmukaisesti koulutettua valvontahenkilöstöä. Vankiloissa valvonta- ja ohjaustehtävissä työskentelevistä virkamiehistä noin 13 prosenttia ei ole suorittanut kelpoisuusvaatimuksen mukaista tutkintoa.

#### Ehdotus mahdollisuudesta suorittaa rikosseuraamusalan tutkinto työn ohella opiskellen

Rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamiseksi Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen nykyisin ja myös jatkossa antaman opiskelijamallin mukaisen tutkinnon suorittamisen tavan rinnalle otettaisiin käyttöön työssäoppimismalli. Tässä mallissa työn ohella opiskellen

#### Postiosoite Postadress

Oikeusministeriö  
PL 25  
FI-00023 Valtioneuvosto  
Finland

#### Käyntiosoite Besöksadress

Meritullinkatu 10  
00170 Helsinki  
Finland

#### Puhelin Telefon

0295 16001  
Internat.  
+358 295 16001

#### Faksi Fax

09 160 67730  
Internat.  
+358 9 160 67730

#### S-posti, internet E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi  
www.oikeusministerio.fi  
www.justitieministeriet.fi

rikosseuraamusalan tutkinnon voisi suorittaa ammatillisen tutkinnon jo suorittaneet (erityisesti sosiaali- ja terveysalan tai turvallisuusalan perustutkinnon), jotka jo toimivat Rikosseuraamuslaitoksessa vartijan määräaikaisessa virkasuhteessa ja jotka on arvioitu alalle soveltuviksi.

Esitystä kritisoitaessa on todettu, että työssäoppimismalli heikentäisi Rikosseuraamuslaitoksen vartijoiden osaamista. Myös työssäoppimismallissa Rikosseuraamusalan koulutuskeskus olisi keskeinen tekijä. Se muun muassa toteaisi, että henkilöllä on tutkinnon suorittamiseksi tarvittava osaaminen. Koulutuskeskus myös kouluttaisi työpaikkaohjaajat. Rikosseuraamuslaitos vastaa siitä, että koulutuskeskuksella on uudistuksen edellyttämät resurssit ja että työpaikkaohjaajilla on riittävä osaaminen ja ajankäyttö ohjaustehtäviin.

Rikosseuraamuslaitoksessa ei ole vielä arvioitu, kuinka monta opiskelijaa aloittaisi vuonna 2027 työssäoppimismallissa tai kuinka monta opiskelisi vuosittain. Määrä tarkentuu koulutus-uudistuksen käytännön valmistelujen, kuten opetussuunnitelman valmistelun edetessä. Alkuun koulutettavien määrä olisi mahdollisesti muutama kymmenen henkilöä.

### **Ehdotus lakkauttaa nykymuotoinen ammattikorkeakouluyhteistyö Laurea-ammattikorkeakoulun kanssa**

Ehdotuksen mukaan Rikosseuraamusalan koulutuskeskus luopuisi nykymuotoisesta yhteistyöstä Laurea-ammattikorkeakoulun kanssa. Vuonna 2013 rikosseuraamusalan tutkintokoulutus yhdistettiin aikaisempaa tiiviimmin Laurea-ammattikorkeakoulun järjestämään sosionomitutkintoon. Koulutuskeskuksen ja Laurea-ammattikorkeakoulun yhteistyössä koulutuksen sisältöä kehitettiin vastaamaan Rikosseuraamuslaitoksen tavoitetta saada myös valvonnan ja ohjauksen tehtäviin yhä enemmän korkeakoulutettua henkilöstöä.

Rikosseuraamuslaitoksen ja Laurea-ammattikorkeakoulun sosionomitutkinnon suorittamisen yhteistyössä Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksessa vartijan tutkinnon suorittanut henkilö voi edetä suoraan, yhteishakuun osallistumatta rikosseuraamusalan sosionomiopintoihin. Rikosseuraamuslaitos on arvioitunut, että tämä järjestely voi tarkoittaa rikosseuraamusalan ammatillisen tutkinnon suorittaneista vartijoista enintään 40 henkilön vuosittaista hakeutumista työn ohella hoidettaviin rikosseuraamusalan ammattikorkeakouluopintoihin. Vuonna 2025 toteutunut vastaava määrä oli 20. Tammikuussa 2026 alkaneeseen Laurean koulutukseen sisältyi 20 aloituspaikkaa Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen kiintiölle.

Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen osuus ammattikorkeakoulututkinnon rikosseuraamusalan opetuksesta on vuosittain 65–70 opintopistettä. Koulutuskeskus osallistuu valintakokeisiin, opetussuunnitelmatyöhön, opiskelijoiden opetukseen ja ohjaukseen, opinnäytetyön ohjaukseen sekä työharjoittelun ohjaukseen ja koordinointiin. Nykyinen malli sitoo koulutuskeskuksen opetushenkilöstöä sosionomikoulutuksen järjestämiseen, mikä on pois vartijakoulutuksen laajentamisesta. Vuonna 2025 Laurea maksoi Rikosseuraamuslaitokselle 225 000 euroa korvauksena rikosseuraamusalan sosionomikoulutuksen järjestelyistä. Opettajien laskennalliset työaikakustannukset sopimuksessa määritellystä yhteistyöstä olivat vuonna 2024 Rikosseuraamuslaitokselle 170 000 euroa vuodessa.

Yhteistyöstä Laurean kanssa on ollut Rikosseuraamuslaitokselle hyötyä henkilöstön osaamisen kehittämisessä korkeakoulutasolle, mutta tämä järjestely on siirtänyt painopistettä pois ammatillisesta koulutuksesta. Rikosseuraamuslaitoksen osallistuminen ammattikorkeakoulututkinnon järjestämiseen on merkinnyt sitä, että Rikosseuraamuslaitos osallistuu koulutuksen kustannuksiin, muttei saa vastaavaa määrää kyseisen tutkinnon suorittaneita henkilöitä työhönsä. Ehdotetun muutoksen tarkoituksena on, että Rikosseuraamuslaitoksen rajalliset koulutusresurssit voidaan kohdentaa täysimääräisesti rikosseuraamusalan tutkintokoulutukseen ja henkilöstön täydennyskoulutukseen. Lisäksi Rikosseuraamuslaitos on arvioinut, että nykyisin ja tulevaisuudessa tarvitaan yhä enemmän nimenomaan ammatillisen koulutuksen saaneita valvontatehtävissä toimivia virkamiehiä. Huomionarvoista on myös se, että ammattikorkeakoulutasoisen sosionomitutkinnon suorittaneita henkilöitä valmistuu vuosittain 2 300–2 500. Heitä on työmarkkinoilla hyvin saatavilla, mikä ei puolla tarvetta kohdentaa Rikosseuraamuslaitoksen koulutusresurssia sosionomikoulutuksen järjestämiseen.

Myös Savonia-ammattikorkeakoulu on erillishakujärjestelyin järjestänyt rikosseuraamusalainnosta sosionomitutkintoon johtavaa koulutusta. Koulutettavien määrät ovat olleet 0–12 vuodessa. Vuonna 2025 Savonia-ammattikorkeakoulussa oli käytössä ainoastaan yhteishaku.

### **Rikosseuraamusalan koulutuksen koulutusyhteistyö ja -jatkumot sekä yhteys TKI-toimintaan**

Koulutusuudistusta valmisteltaessa on kritisoitu sitä, että nykymuotoisen Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen ja Laurea-ammattikorkeakoulun yhteistyön lakkauttaminen heikentäisi rikosseuraamusalan yhteyttä korkeakoulutukseen, tutkimukseen, kehittämiseen ja innovaatiotoimintaan.

Rikosseuraamuslaitoksessa käynnissä olevassa koulutusuudistuksen yksityiskohtien valmistelussa selvitetään, millä yhteistyöjärjestelyillä voidaan varmistaa rikosseuraamusalan yhteys korkeakoulutukseen, tutkimukseen, kehittämiseen ja innovaatiotoimintaan.

On huomattava, että rikosseuraamusten täytäntöönpanoa koskevat kysymykset sisältyvät esimerkiksi yleiseen yhteiskuntatieteelliseen ja oikeustieteelliseen korkeakouluopetukseen ja tutkimukseen. Rikosseuraamuslaitos tekee tälläkin hetkellä yhteistyötä eri yliopistojen kanssa, erityisesti Itä-Suomen yliopiston kanssa. Lisäksi Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen, johon koulutuskeskuskin kuuluu, eräänä tehtävänä on tutkimustoiminta ja tilastotuotanto. Tässä työssä vastuualue toimii tiiviissä yhteistyössä muun muassa Helsingin yliopiston kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin kanssa. Rikosseuraamuslaitos pitää tärkeänä sitä, että se tekee korkeakoulujen kanssa koulutus-, tutkimus- ja innovaatioyhteistyötä maantieteellisesti kattavasti. Myös yhteistyötä Laurea-ammattikorkeakoulun kanssa on tarkoitus edelleen jatkaa.

Rikosseuraamuslaitoksen mukaan on tärkeää, että rikosseuraamusalan koulutuksessa ja toiminnassa on käytettävissä alan viimeisin tutkimustieto sekä korkeakoulujen tuottamat kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tulokset. Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan liittyvää innovaatiotoimintaa rajaa jossakin määrin se, että Rikosseuraamuslaitoksen toiminnassa on kyse julkisesta hallintotehtävästä, viranomaistoiminnasta ja merkittävän julkisen vallan käytöstä.

## **Uudistuksen resurssointi**

Koulutusuudistuksen toteuttamiseksi Rikosseuraamuslaitokselle ei osoiteta lisärahoitusta, vaan uudistus toteutetaan Rikosseuraamuslaitoksen määrärahojen puitteissa.

Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2024–2027 Rikosseuraamuslaitokselle on osoitettu pysyvä yhden miljoonan euron lisärahoitus rikosseuraamusalan tutkintokoulutuksen opiskelijamäärien nostamiseksi. Vuonna 2026 tutkinnon suorittajien määrä nostettiin 120:sta 160:een.

Uudistuksen yhteydessä Rikosseuraamuslaitos vahvistaa Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen toimintaa ja tutkintokoulutuksen järjestämisen edellytyksiä. Opetushenkilöstön määrää on jo lisätty kolmella opettajan viralla. Työpaikkaohjaukseen on jo kohdennettu lisäresursseja kahdeksan henkilötyövuotta määrääjäksi vuoden 2027 loppuun saakka vastaamaan

kasvaneeseen opiskelijamäärään. Riittävää työpaikkaohjaaja- ja opettajaresurssia arvioidaan edelleen valmistelun aikana ja uudistuksen voimaantulon jälkeen säännöllisesti.